

HANNELE KIVILAHTI

Myy sarjakuvia divarissa, omia suosikkeja mm. Mike Allred, Joe Matt ja Jiro Taniguchi
Aktiivinen leluvalokuvaaja, valokuvaa Kapteeni Kuolion taustat
Avustaa Sarjarin toimittamisessa

PEKKA ALLAN MANNINEN

Sarjakuvataiteilija, sanaristikoiden piirtäjä, sarjakuvopettaja ja Sarjarin päätoimittaja
Väitteli kasvatustieteen tohtoriksi 1995 aiheenaan sarjakuvaharrastuksen merkitys
Tunnetuimpia sarjakuvia Kapteeni Kuolio, Teräslilja ja Uniaika (ilmestyy Tähtivaeltajassa, syksyllä tulossa Lempon julkaisema kokoelma)
Opettaa sarjakuvaa Sara Hildén -akatemian kuvataidekoulussa

Vuodet vierivät, Sarjari pysyy

TEKSTI HANNELE RICHERT • KUVA HANNELE KIVILAHTI

1980-luvulla painokoneet raksuttivat ahkerasti erilaisia pienlehtiä. Moni lehti lopetti toimintansa viimeistään internetin yleistymisen myötä, mutta ainakin yksi elää vielä: Tampereen Sarjakuvaseuran Sarjari ilmestyy yhä 30 vuoden jälkeen. Periaatteet, tekoprosessi ja taustavoimat ovat säilyneet miltei samoina.

Viime vuonna edesmennyt Ari Kutila toimitti ensimmäiset neljä numeroa, sen jälkeen tehtävä siirtyi P.A. Manniselle.

– Mulle sanottiin, että jos en ala toimittaa lehteä, ei sitä kukaan muukaan tee.

Sarjakuvaneuvokseksi vuonna 1991 nimetty Manninen ei oikein suostu ottamaan kunniaa saavutuksistaan. Hänestä saa sellaisen vaikutelman, että sarjakuva-aiheiset akateemiset tutkielmat syntyivät, kun nyt ei muutakaan tekemistä ollut.

– Kun olin valmistunut, kehoitettiin tekemään väitöskirja sellaisesta aiheesta, mikä itseäni kiinnostaa.

Kasvatustieteen sarjakuvaharrastusaiheinen gradu ja väitöskirja sekä sosiaalipsykologian sivuainetutkielma Aku Ankasta ovat yhä melko harvinaisia lajissaan.

Huone, jota ei ollut

Manninen kertoo Tampereen Plevna-ravintolassa Sarjarin perustamistarinaa.

– Muistais vaan jotain, hän päivittelee. – Muita alkuaikojen aktiiveja kun ei enää ole jäljellä, ainakaan tässä maassa.

Lehden perustamiskokous pidettiin vuonna 1980. Paikalle tulleista puolet hävisi sillä välin, kun odoteltiin avainta oven aukaisemiseksi. Kun samaa huonetta yritettiin myöhemmin vuokrata uudestaan, sekin oli kuulemma hävinnyt.

Ensimmäinen lehti ilmestyi seuraavana vuonna heti, kun materiaalia oli koossa tarpeeksi. Mannisen ja Kutilan lisäksi lehteä on ollut toimittamassa muitakin aktiiveja. Pisimpään mukana oli nykyisin Keniassa vaikuttava Reima Mäkinen. Lehden kokoamisessa avustaa eniten asuinkumppani Hannele Kivilahti. Sisällysluettelon tekee Marko Latva-Nikkola.

Yliä muutama vuosi sitten kaikki kirjeenvaihto tekijöiden kanssa hoitui postitse. Nyt Kivilahti hoitaa yhteydet useimpiin lehden te-

kijöihin sähköpostilla, sillä Manninen ei tietokoneista perusta.

– 80-luvun alussa kävin yliopiston ATK-kurssilla. Se oli niin hölmö, että päätin jättää koko homman muille.

Kivilahden ja Mannisen yhteistyönä syntyy myös Kapteeni Kuolio, Mannisen tunnetuin sarjakuva. Kivilahti ottaa taustoina käytetyt valokuvat ja tekstaa Mannisen piirtämät ja käsikirjoittamat tarinat. Parin yhteistyö on niin saumatonta, että Manninen on ryhtyä vastaamaan Kivilahden puolesta:

Sarjarin tekoprosessi on tuulahdus pienlehtien kulta-ajalta.

– Mutta säähän syöt just. Korjaat sitten, jos jotain menee pieleen.

Niin Kivilahti varmaan korjaisikin. Tutustuminen nimittäin alkoi siitä, kun tarkkasilmäinen lukija antoi päätoimittajalle palautetta Sarjarissa huomaamastaan virheestä.

– Sitten alettiin kirjoitella enemmän, Kivilahti kertoo. – Tilasin silloin paljon erilaisia pienlehtiä. Yhteys lehtien tekijöihin oli mukavan henkilökohtainen. Toimittajat postittivat lehdet itse ja vastasivat lukijapalautteeseen omalla käsialallaan. En ole päässyt samalla tavalla sisään esimerkiksi sarjisblogien maailmaan.

Kadonnut aika

Aiemmin myös Sarjarin tekijät antoivat kirjallista palautetta toisilleen. Tietysti postitse, päätoimittajan käsin kautta.

– Yhtäkkiä kaikki lopettivat sen, ihmettelee Manninen.

Kun ihmiset ovat tottuneet antamaan ja saamaan palautetta nopeasti internetissä, ei heidän aikansa ja kärsivällisyytensä enää riitä hidastempoisempaan viestintään. Internetin ihmemaailmasta erillään pysyttelevän Mannisen aika sen sijaan tuntuu riittävän vaikka mihin.

– Aamuisin kävelen neljä kilsaa postilokerolle hakemaan työt. Iltapäivällä vien valmiit työt postiin ja illalla on usein opetusta. Välissä hoidan Sarjarin toimitusta. Siitä pidän myös huolen, että ehdin käydä päivittäin kahdella kirpparilla.

Sarjarin tekoprosessi on tuulahdus pienlehtien kulta-ajalta. Taitto tehdään yhä käsipöydällä, samaan tapaan kuin jo 30 vuotta sitten. Manninen askarteleekin myös sivunumerot itse tarrapapereille, ja valmis lehti toimitetaan painon paperiversiona.

Ainakaan vielä Sarjarin toimittaminen ei ole käynyt ylivoimaiseksi tehtäväksi. Kaupunki tukee lehteä sen verran, että painokustannukset peittyvät.

– Lehteä suunnitellaan kolme numeroa eteenpäin ja piirtäjille annetaan kolme kuukautta aikaa toteuttaa ennalta sovittu sivumäärä.

Kesälle on luvassa juhlavuoden kunniaksi ylimääräinen numero sivuja, jotka ovat jostain syystä tippuneet lehdestä pois. Vaikka Sarjarin historia tuntuu olevan sarja pieniä mystisiä katoamisia, itse lehti tupsahtanee postiluukuista vielä pitkään. ●

SARJARI

Ilmestyy 3-4 kertaa vuodessa

Tekijäksi voi päästä lähettämällä päätoimittajalle postitse sarjakuvanäytteen

Tekijöinä mm. Terhi Ekebom, Aura Ijäs, Jarno ja Marko Latva-Nikkola, Christer Nuutinen ja Nalle Virolainen

Ilmestynyt vuodesta 1981

Numerosta 14 lähtien joka lehdessä on ollut oma teema